

เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล
เรื่อง การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระ
ตามรัฐธรรมนูญ โดยสภาผู้แทนราษฎร

นางบุษกร กสิกร

เอกสารนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร “การพัฒนานักบริหารระดับสูง” รุ่นที่ ๑
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๘ ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะได้รับ
การประเมินให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๙

สำนักพัฒนาบุคลากร
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๕๗

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

วันที่/...../.....
เลขทะเบียน.....
เลขหมู่.....

เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล
เรื่อง การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระ
ตามรัฐธรรมนูญ โดยสภาผู้แทนราษฎร

นางบุษกร กสิกร

เอกสารนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร “การพัฒนานักบริหารระดับสูง” รุ่นที่ ๑
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๘ ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะได้รับ
การประเมินให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๙

สำนักพัฒนาบุคลากร
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๕๗

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
3. ขอบเขตการศึกษา	3
4. วิธีที่จะดำเนินการศึกษา	4
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	5
1. การตรวจสอบโดยกระบวนการตรากฎหมาย	6
2. การตรวจสอบโดยการพิจารณารับทราบรายงาน	
ประจำปีขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ	8
3. การตรวจสอบด้านการเสนอและการใช้จ่าย	
งบประมาณขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ	9
4. การตรวจสอบโดยพิจารณารับทราบเรื่องอื่น ๆ	
ขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ	10
5. การตรวจสอบโดยกระบวนการสรรหา	
ผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	11
บทที่ 3 บทวิเคราะห์	12
1. ที่มาของข้อมูลและวิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล	12
2. ประเด็นการวิเคราะห์	12
3. การวิเคราะห์การดำเนินการตรวจสอบขององค์กร	
อิสระตามรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร	13

LIRT

สารบัญ

	หน้า
สรุปผลวิเคราะห์	19
บทที่ 4 ทบทสรุปและข้อเสนอแนะ	21
บทสรุป.....	21
ข้อเสนอแนะ	21
รายการอ้างอิง.....	1
บรรณานุกรม	9
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	11
ภาคผนวก ข ศาลรัฐธรรมนูญ	13
ภาคผนวก ค คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	16
ภาคผนวก ง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน.....	19
ภาคผนวก จ ศาลปกครอง	22
ภาคผนวก ฉ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	26
ภาคผนวก ช คณะกรรมการการเลือกตั้ง	29

ประวัติผู้เขียน

คำนำ

การศึกษาเรื่อง “การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระโดยสภาผู้แทนราษฎร “ เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม การพัฒนานักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 1 โดยผู้ศึกษาปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญโดย สภาผู้แทนราษฎร โดยตรง

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นใหม่ในประเทศไทยตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ ของประชาชน และตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร และหน่วยงานของรัฐ มีความเป็น กลางในการตัดสินเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ประเด็นสำคัญก็คือ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเหล่านี้มีการบริหารงานเป็นอิสระ จากภาครัฐ

ฉะนั้นจึงต้องมีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญว่าปฏิบัติ หน้าที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้หรือไม่ สำหรับการตรวจสอบโดย สภาผู้แทนราษฎร เป็นเพียงองค์กรหนึ่งในกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น จึงเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ว่ากระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระนอกเหนือจากการตรวจสอบโดย สภาผู้แทนราษฎรแล้ว มีกระบวนการใดที่ส่งผลต่อการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระ

สำหรับรายงานฉบับนี้หากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัย มา ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษา

มกราคม 2548

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระโดยสภาผู้แทนราษฎรมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขหรือปรับปรุง กระบวนการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรในแง่ของการตรากฎหมายในการจัดตั้งองค์กรและกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระ การรับทราบรายงานประจำปีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ การพิจารณาการใช้งบประมาณขององค์กรอิสระ รวมถึงกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล คือ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และหนังสือวิชาการอื่น ๆ โดยใช้วิธี Documentary research และการวิจัยเชิงพรรณนาในการนำเสนอข้อมูล ผลจากการศึกษา พบว่า กระบวนการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนที่เป็นการตรากฎหมายเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพที่สุด แต่ต้องอาศัย การรับทราบรายงานประจำปีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นข้อมูลประกอบในการแก้ไขกฎหมาย และข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ รวมถึงข้อมูลจากประชาชน สำหรับกระบวนการตรวจสอบ โดยการรับทราบรายงานประจำปี รับทราบเรื่องอื่น ๆ และพิจารณางบประมาณ สภาผู้แทนราษฎร แม้ใช้อำนาจตามบัญญัติของกฎหมายตรวจสอบอย่างเต็มที่ แต่ยังไม่ครอบคลุมกระบวนการตรวจสอบที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า สมควรมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการพิจารณารับทราบรายงานประจำปีและรายงานอื่นขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

บทนำ

1. ความเป็นมาของปัญหา

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ประกาศใช้ ได้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จำนวน 8 องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและบทบัญญัติรัฐธรรมนูญกำหนดให้การดำเนินงานของทั้ง 8 องค์กรเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายบริหารกระบวนการสรรหาและเลือกผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระเหล่านั้น รัฐธรรมนูญบัญญัติให้วุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจในการลงคะแนนเลือกการสรรหาเกี่ยวข้องเพียงแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาโดยไม่มีสิทธิในการเสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระโดยตรง จะมีองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเพียงองค์กรเดียวที่การสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องผ่านกระบวนการลงมติของสภาผู้แทนราษฎรก่อนแล้วส่งให้วุฒิสภาลงมติเลือกต่อไป คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีสมาชิกอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรร่วมกับผู้แทนจากองค์กรอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อคณะกรรมการสรรหาเลือกตัวบุคคลแล้วจะเสนอรายชื่อต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อลงมติคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงเสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อลงมติเลือกต่อไป¹

องค์กรอิสระเหล่านี้ต่างก็ปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันไปตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติอำนาจไว้ แต่หลักการสำคัญขององค์กรอิสระเหล่านี้ ต้องเป็นไปเพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นกลาง ในการปกป้องรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักษาความยุติธรรม รักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหาร กฎหมายจึงต้องบัญญัติให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญดำเนินการเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร แต่อย่างไรก็ตามองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

¹ * ตีกรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ.2542 หรือรายละเอียดเพิ่มเติมใน หมวด ๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

เหล่านี้ก็เป็นองค์กรที่มีลักษณะเป็นองค์กรสาธารณะ² (public organizations) ที่จะต้องมีกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อเป็นหลักประกันว่าองค์กรเหล่านี้ได้ทำหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้อย่างสุจริต ยุติธรรม เป็นกลาง และไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งกลไกในการตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีทั้งกลไกภายใน คือ ข้อกำหนด กฎหมาย และ บทบัญญัติจริยธรรมของแต่ละองค์การ สำหรับกลไกภายนอก ก็คือ ความสามารถขององค์กรในการตรวจสอบรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถตอบคำถามในการปฏิบัติหน้าที่ได้ (responsibility & accountability)³ ซึ่งผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบ ก็คือ ทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะ ภาคประชาชน สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

ผลจากการดำเนินงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านมา ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งองค์กรตั้งแต่ พ.ศ.2541 เป็นต้นมา ได้เริ่มมีการตั้งคำถามจากสาธารณชน สื่อมวลชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรอื่น ๆ ว่าองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญบางองค์กร ได้ทำหน้าที่อย่างสุจริต เป็นกลางและยุติธรรม หรือไม่ รวมถึงมีการดำเนินการผ่านองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญด้วยกันเอง เพื่อให้ทำการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญบางองค์กร มีทั้งข้อร้องเรียน การเข้าชื่อของสมาชิกรัฐสภา และประชาชนให้ตรวจสอบองค์กรอิสระ เช่น ตรวจสอบศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการตัดสินคดีชุกหุน ตรวจสอบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีกำหนดเงินค่าตอบแทนให้ประโยชน์แก่ตนเอง ตรวจสอบการทำงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง เป็นต้น

สภาผู้แทนราษฎร เป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายได้บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ในกระบวนการตรากฎหมาย การรับทราบรายงานประจำปี การพิจารณางบประมาณ เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติที่ผ่านมา แม้สภาผู้แทนราษฎร ได้ทำหน้าที่ตรวจสอบตามแนวทางที่กฎหมายกำหนดให้ก็ตาม แต่ในอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรก็มิได้มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระเหล่านี้ จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่า บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรในการตรวจสอบการปฏิบัติ

² Gary L. Walsley and Mayer N. Zald , 1973 . The Political Economy of Public Organizations : Blomington Indiana : University Press อ้าง57ใน พิทยา บวรวัฒนา , รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (ค.ศ.1970 – ค.ศ.1980) ตีพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2544 กำหนดองค์การสาธารณะออกเป็นสองมิติ คือ มิติแรก พิจารณาว่าใครเป็นเจ้าของ อีกมิติหนึ่งคือ พิจารณาว่าเงินทุนขององค์กรมาจากไหน

³ * David Rosenbloom , Public Administration and The Public , chapter 12 Accountability and Ethics : p 556 (เอกสารประกอบการศึกษา)

หน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญนั้น สภาผู้แทนราษฎรได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมาน้อยเพียงใด และแนวทางที่กฎหมายบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบนั้นครอบคลุมในการตรวจสอบหรือไม่ การตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎร แนวทางใดที่จะทำให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สามารถถูกตรวจสอบรับผิดชอบต่อสาธารณะและตอบคำถามสาธารณะได้อย่างชัดเจน และการดำเนินการมีความเป็นกลางและมีมาตรฐานมากกว่าการใช้ดุลพินิจของผู้ดำรงตำแหน่งตามช่องทางที่กฎหมายให้อำนาจให้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร

2.2. เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญผู้แทนราษฎรในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1. ศึกษาเฉพาะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่อยู่ในหลักสูตรการฝึกอบรมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร " การพัฒนานักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 1 " จำนวน 6 องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาล^{ปกครอง}ยุติธรรม และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่ครอบคลุมถึง ศาล^{ยุติธรรม} และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

3.2. ศึกษาในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติหรือให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรในฐานะองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ไม่ครอบคลุมถึงการตรวจสอบและดำเนินการโดยตัวบุคคลหรือองค์กรอื่น เช่น สมาชิกผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภา รัฐสภา และประชาชน

3.3. ศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานในการตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร

3.4. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มจัดตั้งองค์กรอิสระ ตั้งแต่ พ.ศ.2541 จนถึง พ.ศ. 2547ซึ่งเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่าง สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 20 และ 21

4. วิธีที่จะดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญโดยสภาผู้แทนราษฎร” ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยค้นคว้าเอกสารประเภทกฎหมาย ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และเอกสารรายงานการประชุม รวมถึงหนังสือวิชาการ บทความ สิ่งพิมพ์ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และส่วนราชการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical Approach)

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1. เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
- 5.2. เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
- 5.3. เป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามกฎหมายให้รัดกุมขึ้น
- 5.4. เป็นข้อมูลในการศึกษาเพื่อพัฒนาการประสานงานระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญกับสภาผู้แทนราษฎร

บทที่ 2

บทบาทขององค์กร

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์กรภาครัฐ (public sectors) องค์กรเอกชน (private sectors) องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (non - profit organizations) องค์กรพัฒนาเอกชน หรือองค์กรอื่น ๆ โดยทั่วไป คือเป็นองค์กรมีลักษณะการบริหารและดำเนินการที่เป็นอิสระปราศจากการควบคุมของภาครัฐ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณให้ไว้ใช้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ชัดเจนว่ารัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารงานโดยอิสระ⁴ นอกจากนี้องค์กรอิสระยังมีลักษณะที่แตกต่างกับองค์กรเอกชนหรือองค์กรอื่น ๆ คือไม่ควรแสวงหากำไรหรือรายได้อื่นใดนอกเหนือจากกฎหมายกำหนด เนื่องจากองค์กรอิสระเหล่านี้มุ่งเน้นในการเป็นองค์กรกลางตรวจสอบอำนาจการบริหารภาครัฐ และรักษาผลประโยชน์ของประชาชน จึงไม่เหมาะสมในการแสวงหาประโยชน์หรือทรัพยากร หรือ รายได้ใด ๆ เพื่อประโยชน์ขององค์กร

การตรวจสอบองค์กรอิสระที่มีลักษณะพิเศษเหล่านี้เป็นหน้าที่และบทบาทของสาธารณชนโดยตรงในการตรวจสอบความโปร่งใส (transparency) ความมีจริยธรรม (ethics) ความมีประสิทธิภาพ (efficiency) และความสามารถตรวจสอบรับผิดชอบได้ขององค์กร (accountability) ซึ่งการตรวจสอบองค์กรอิสระในบทนี้จะกล่าวถึงหลักการในการตรวจสอบองค์กรอิสระโดยผ่านกระบวนการตัวแทนของประชาชน หรือ สภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะกล่าวเฉพาะความสามารถในการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายได้บัญญัติไว้ให้ ถือเป็นหลักทฤษฎี accountability ส่วน ethics หรือ จริยธรรมซึ่งเป็นการตรวจสอบรับผิดชอบได้ภายในองค์กรนั่นเองหรือเป็นการตรวจสอบภายในขององค์กรนั้น จะผ่านกระบวนการกำหนดโดยกฎหมายของแต่ละองค์กร ซึ่งจริยธรรมจะเป็นการกำหนดระเบียบแบบแผนการทำงานขององค์กรและบุคคลในองค์กรซึ่งแต่ละองค์กรจะกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

การตรวจสอบโดยสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ

⁴ * รัฐธรรมนูญ หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 75 วรรค 2 " รัฐต้องจัดสรรงบประมาณพอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

การดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรและองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอิสระทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสรุปได้ดังนี้

1. การตรวจสอบโดยกระบวนการตรากฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 ถึง มาตรา 94 มาตรา 169 และมาตรา 171 ถึงมาตรา 177 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจพิจารณาแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ของร่างกฎหมายที่เสนอเข้าสู่การพิจารณา และเมื่อได้ให้ความเห็นชอบแล้วจึงเสนอไปยังวุฒิสภา ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทแรกเป็นพระราชบัญญัติ ประเภทที่สองเป็น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายทั้งสองประเภทนี้มีกระบวนการตรากฎหมายที่แตกต่างกัน แต่ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายประเภทใด บทบัญญัติรัฐธรรมนูญก็ให้ความสำคัญในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายต่อสภาผู้แทนราษฎรเหนือกว่าวุฒิสภา ซึ่งอธิบายรายละเอียดในแง่ของการตรวจสอบผ่านกระบวนการตรากฎหมายในแต่ละประเภทของกฎหมาย ได้ดังนี้

1.1. การตรวจสอบผ่านกระบวนการตราพระราชบัญญัติ สภาผู้แทนราษฎรสามารถตรวจสอบองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบการตราพระราชบัญญัติ 3 ประเภท คือ พระราชบัญญัติในการจัดตั้งองค์กร พระราชบัญญัติในการกำหนดเงินเดือนประจำตำแหน่ง และ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิให้ความเห็นชอบ ยับยั้ง และเพิ่มเติมกฎหมาย ในรายละเอียด ดังนี้

(1). พระราชบัญญัติในการจัดตั้งองค์การอิสระตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 230⁵ ครอบคลุมถึงการจัดตั้งองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ กำหนดอำนาจหน้าที่องค์การอิสระและหน่วยงานด้านธุรการ ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ จำนวน 3 องค์กร ได้แก่ ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งตามขั้นตอนของกฎหมาย เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแล้วส่งไปยังวุฒิสภา หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมและสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบกับบทบัญญัติในส่วนที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม สภาผู้แทนราษฎรสามารถยืนยันเจตนารมณ์ของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยการ

⁵ ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญ มาตรา 230 มาตรา 234 มาตรา 270 มาตรา 275 มาตรา 220 มาตรา 302 มาตรา 312 มาตรา 323 มาตรา 327 มาตรา 329 มาตรา 331 และมาตรา 333

ตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณา ยับยั้งร่างกฎหมาย และยื่นยันร่างกฎหมายฉบับนั้น ๆ ได้ หรือหากเป็นกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร แต่สภาผู้แทนราษฎรเห็นว่ายังสมควรคงความเห็นของสภาผู้แทนราษฎรไว้ ก็สามารถยื่นยันร่างกฎหมายฉบับนั้น ๆ ได้เช่นกัน⁶

(2). พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้พิพากษาและตุลาการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 253 กำหนดให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ สภาผู้แทนราษฎรจึงสามารถตรวจสอบได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระ สมควรจะได้รับเงินตอบแทนเพียงใด

สำหรับกฎหมายเกี่ยวกับเงินและประโยชน์ตอบแทนที่ผ่านรัฐสภาแล้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2541 และได้มีการแก้ไขเพื่อเพิ่มเงินและผลประโยชน์ตอบแทน จำนวน 1 ครั้งในปี 2546 เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานศาลฎีกาเมื่อปี 2543 และในส่วนของประธานศาลปกครองสูงสุดได้มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อปี 2545 ส่วนเงินผลประโยชน์ตอบแทนต่างๆของประธานศาลสูงสุดก็เป็นที่ไปตาม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สำหรับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระเพียงองค์กรเดียวที่การกำหนดเงินและประโยชน์ตอบแทนไม่ได้อยู่ในอำนาจรัฐสภา เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 16 กำหนดให้การกำหนดเงินและผลประโยชน์ตอบแทนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

⁶ * ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญ มาตรา 172 ,มาตรา174 – มาตรา177 ,มาตรา199 –มาตรา200 , มาตรา262 –มาตรา270 ,มาตรา276และมาตรา 280

(3). พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สภาผู้แทนราษฎรสามารถปรับลดวงเงินงบประมาณขององค์การอิสระซึ่งเสนอผ่านพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้หาก พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินงานไม่เป็นที่พอใจ ซึ่งการปรับลดงบประมาณจะนำไปสู่การลดบทบาทขององค์การอิสระนั้นๆได้ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบจึงส่งไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป วุฒิสภาไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ ทำได้แต่เพียงให้ความเห็นชอบหรือไม่เท่านั้น⁷

1.2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญมาตรา 327 มาตรา 329 ถึง มาตรา 331 ได้บัญญัติให้มีการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญขององค์การอิสระ 4 องค์การ คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ฉะนั้นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่และหน่วยธุรการขององค์การอิสระทั้ง 4 องค์การ จึงต้องตราเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่ง กระบวนการในการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎร ในการให้ความเห็นชอบตราเป็นกฎหมาย จะเป็นเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติในข้อ 1.1 (1) แต่หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ความเห็นชอบ การที่คณะรัฐมนตรีจะผลักดันให้ร่างกฎหมายดังกล่าวผ่านกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภาต่อไปจะกระทำไม่ได้ยาก เพราะหากคะแนนเสียงไม่เห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเป็นเสียงส่วนมาก คือมีคะแนนเสียงไม่เห็นชอบถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้รัฐสภามีมติอีกครั้งหนึ่งไม่ได้⁸

2. การตรวจสอบโดยการพิจารณารับทราบรายงานประจำปีขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายขององค์การอิสระนั้นๆ รัฐธรรมนูญมาตรา 197 , มาตรา 201 และมาตรา 301 กำหนดให้องค์การอิสระ คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา สำหรับองค์การอิสระอื่น เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แม้รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้ต้องจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา ก็ตาม แต่กฎหมายขององค์การอิสระดังกล่าวบัญญัติให้เสนอรายงานประจำปีต่อรัฐสภา เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 มาตรา 10(10) พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 พระราชบัญญัติ

⁷ * รายละเอียดตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 180

⁸ * เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 172 ถึงมาตรา 177 มาตรา 197 มาตรา 198 มาตรา 301-302 มาตรา 323

จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีศาลปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 93 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542

การรายงานประจำปีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ได้มีการรายงานให้สภาผู้แทนราษฎรรับทราบ พร้อมกับแสดงข้อความเห็นข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตให้สภาผู้แทนราษฎรได้รับทราบ ซึ่งในการพิจารณารับทราบรายงานดังกล่าว ยังมีข้อบังคับหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้องค์กรอิสระชี้แจงรายงานประจำปีต่อรัฐสภา ได้แก่ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตรา 189 และมาตรา 191 ในการตราข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544 ข้อ 3 และข้อ 22 เปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญนั้น ๆ มีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยการขออนุญาตต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่มีการพิจารณารายงานขององค์กรอิสระนั้นๆ สำหรับ คณะกรรมการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ยังกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือ ด้วยวาจา หรือส่งเอกสาร โดยอาศัยมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

3. การตรวจสอบด้านการเสนอและการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

3.1. การเสนองบประมาณขององค์กรอิสระ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง⁹กับองค์กรอิสระได้บัญญัติให้เสนองบประมาณของผู้ดำรงตำแหน่งองค์กรอิสระตามบัญญัติรัฐธรรมนูญ และสำนักงานขององค์กรอิสระนั้น ผ่านคณะรัฐมนตรี และเลขานุการซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระหรือผู้แทน สามารถร้องขอเข้าชี้แจงในการพิจารณาต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ได้ การขอเข้าชี้แจงทำให้สภาผู้แทนราษฎร สามารถใช้อำนาจในการตรวจสอบด้วยการซักถามถึง เหตุผล ความจำเป็น หรือซักถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้

3.2. การใช้จ่ายขององค์กรอิสระ หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภท ก็คือ คณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วยังต้องเสนอ

⁹ ศึกษาเพิ่มเติมได้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 มาตรา 34 , พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 91 , พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 13 , พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 115 และ 116, พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 มาตรา 48 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 21

รายงานการตรวจสอบต่อรัฐสภา หรือต้องเสนอต่อทั้งรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กฤษฎะนั้น¹⁰ เว้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีหน่วยงานธุรการเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจึงมีอำนาจตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 312 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 อยู่แล้ว จึงไม่ต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอีกในกรณีที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบแล้วพบว่าการใช้จ่ายเงินขององค์กฤษฎะไม่โปร่งใส หรือมีการทุจริต คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินก็สามารถดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่อไป¹¹

4. การตรวจสอบโดยพิจารณารับทราบเรื่องอื่น ๆ ขององค์กฤษฎะ

4.1. รัฐธรรมนูญ มาตรา 336 ให้ สภาผู้แทนราษฎร พิจารณารับทราบรายงานความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ขององค์กฤษฎะ 3 องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำหรับองค์กฤษฎะอื่นก็มีอำนาจเสนอความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตได้ตามบทบัญญัติของกฎหมายขององค์กฤษฎะนั้น โดยให้เสนอมาในรายงานประจำปีหรือตามวาระที่กฎหมายกำหนด

4.2. สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณารับทราบการรายงานผลของการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิดผล จากการรายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มาตรา 28 มาตรา 31 และมาตรา 33 และรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา 15 และมาตรา 31

4.3. การพิจารณารับทราบเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสามารถกระทำได้ ถ้าเห็นว่าเป็นกรณีเร่งด่วนหรือเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มาตรา 33

¹⁰ **ศึกษาเพิ่มเติมได้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2541 มาตรา 38 , พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 90 , พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2542 มาตรา 14 ,พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 117 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 มาตรา 50

¹¹ *ศึกษาเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542

4.4. การพิจารณารับทราบระเบียบขององค์การอิสระ อันได้แก่ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเสนอญัตติต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณายกเลิกระเบียบดังกล่าวทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้ และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดต้องดำเนินการตามมติของสภาผู้แทนราษฎร ถ้ามตินั้นได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่มีอยู่¹²

5. การตรวจสอบโดยกระบวนการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ซึ่งบัญญัติเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 ให้อำนาจหน้าที่สภาผู้แทนราษฎรในการสรรหาบุคคลเพื่อให้วุฒิสภาเลือก เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๖ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไม่เกิน 3 คน ดังนั้น ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรจะดำเนินการ ต้องมีการพิจารณาก่อนว่า สมควรจะมีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภากี่คน ที่มีอยู่แล้วปฏิบัติหน้าที่ได้ดีเพียงใด หรือไม่อย่างไร จำเป็นต้องมีเพิ่มอีกหรือไม่ โดยจะพิจารณาจากผลงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในรายงานประจำปี และพิจารณาเหตุผลความจำเป็นในการขอเพิ่มผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาต้องมาชี้แจงต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ปัจจุบัน มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา จำนวน 2 คน คือ พลเอก ธีระเดช มีเพียร และ นายพูลทรัพย์ ปิยะอนันต์ อีก 1 คนอยู่ในขั้นตอนที่สภาผู้แทนราษฎรได้สรรหาเพิ่มเติมแล้ว ส่งให้วุฒิสภาเลือก แต่หมดวาระของสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบัน คือ ชุดที่ 21 ไปก่อนที่วุฒิสภาจะลงมติเลือก

¹² ** ศึกษาเพิ่มเติมใน พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 6

บทที่ 3

บทวิเคราะห์

การตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ของสภาผู้แทนราษฎร โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบส่วนใหญ่ ใช้ข้อมูลด้านเอกสารเป็นหลัก เช่น รายงานประจำปี ร่างพระราชบัญญัติ เป็นต้น จึงอาจไม่ครอบคลุมการตรวจสอบอื่น ๆ และสภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ¹³ จึงทำได้แต่เพียง ตรวจสอบความโปร่งใส accountability ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (responsibility) ความมีจริยธรรม ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญตามช่องทางที่กฎหมายกำหนดให้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบในกระบวนการตามกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ที่ รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ ก็เป็นหลักการเบื้องต้นในการควบคุมให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ต้องปฏิบัติงานอยู่ในกรอบความรับผิดชอบต่อสาธารณะ(กำหนดอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติ) และต้องมีผลงานที่สามารถตอบคำถามต่อสาธารณะได้ (รายงานผลงานประจำปี) รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี)

การวิเคราะห์การตรวจสอบขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรจึงขึ้นอยู่กับ ข้อมูลที่สภาผู้แทนราษฎรได้รับหรือความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและขอข้อมูลเพิ่มเติมตาม บทบัญญัติของกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะเอื้ออำนวยให้ ซึ่ง การวิเคราะห์ในบทนี้จะกล่าวถึงที่มาของข้อมูลและวิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนด ประเด็นการวิเคราะห์ รวมถึงการวิเคราะห์ในแต่ละด้านของการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

1. ที่มาของข้อมูลและวิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1. ที่มาของข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมมาทำการศึกษา เป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้ จากแหล่งที่ทำการศึกษาโดยตรง คือ สภาผู้แทนราษฎร โดยรวบรวมข้อมูลด้านกฎหมายและ เอกสารจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงบันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และ เอกสารหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อมูลขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ส่วนหนึ่งเป็น

¹³ * รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ วุฒิสภา มีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งขององค์กรอิสระ

ข้อมูลที่ได้จากองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ อีกส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และข้อมูลปฐมภูมิได้จากการปฏิบัติงานของผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรวจสอบขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญโดยตรง

1.2. วิธีดำเนินการวิเคราะห์ เป็นการวิจัยเอกสาร (document research) ที่รวบรวมได้จากแหล่งข้อมูล

2. ประเด็นการวิเคราะห์ แยกประเด็นการวิเคราะห์ ออกเป็น 2 ประเด็น

2.1. การดำเนินการตรวจสอบขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญของ สภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา ปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วนตามกฎหมายกำหนดหรือไม่ และในแต่ละกระบวนการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรมีข้อดีและข้อด้อยอย่างไร

2.2. บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรครอบคลุมในการตรวจสอบขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ หรือ ตรวจสอบองค์การอิสระได้มากน้อยเพียงใด

3. การวิเคราะห์การดำเนินการตรวจสอบขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร

การวิเคราะห์ในหัวข้อนี้ จะวิเคราะห์ในกระบวนการที่กฎหมายบัญญัติและให้อำนาจหน้าที่แก่สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 คือ การตรวจสอบโดยกระบวนการตามกฎหมาย การตรวจสอบโดยการรับทราบรายงานประจำปี หรือรับทราบเรื่องอื่น ๆ ขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ การตรวจสอบโดยการให้ความเห็นชอบด้านงบประมาณ และการตรวจสอบโดยการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

3.1. การตรวจสอบโดยกระบวนการตามกฎหมาย

การตรวจสอบเริ่มตั้งแต่ การร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติต่างๆ ในการจัดตั้งหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ ในการกำหนดอำนาจหน้าที่ซึ่งในกฎหมายเหล่านั้นจะกำหนด คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับและลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรนั้น เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องประพฤติดีที่เหมาะสมอย่างไร เป็นต้น ซึ่งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายอื่น ๆ สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาอย่างรอบคอบสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสุจริตและเป็นกลาง เมื่อองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้วหากสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบผ่านการรับทราบผลงาน

ประจำปีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือ รับทราบจากข้อมูลสาธารณะ ว่าองค์กรอิสระนั้น มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ดุลยพินิจมากเกินไป เสี่ยงต่อความเป็นกลางขององค์กร สมาชิกผู้แทนราษฎร ก็จะเสนอขอแก้ไขกฎหมายนั้น เพื่อให้สามารถควบคุมให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือของประชาชน

ในการแก้ไขพระราชบัญญัติหรือกฎหมาย สมาชิกผู้แทนราษฎร จะรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย รวมถึงข้อมูลประชาชนด้วย และการแก้ไขกฎหมายส่วนใหญ่ก็เป็นไป ความจำเป็น โดยผ่านกระบวนการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วว่า บทบัญญัติในกฎหมายหรือ มาตรา นั้นเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตาม รัฐธรรมนูญให้อำนาจในเชิงดุลยพินิจมากกว่าที่จะใช้เป็นบรรทัดฐาน ได้ เช่น การแก้ไขพระราช บัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เป็น พระราชบัญญัติว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ การ แก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่ วุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมและรอการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ว่า จะเห็นชอบกับ การแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ แต่ยังไม่ได้พิจารณาเนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรหมดวาระไปก่อน

การทำหน้าที่ในการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นนี้ จะกล่าวในรายละเอียด ในแต่ละองค์กร ดังนี้

(1). คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในพ.ศ. 2542และไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

(2). ศาลรัฐธรรมนูญ สภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติสำนักงานศาล รัฐธรรมนูญ เมื่อ พ.ศ. 2542 และไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

(3). คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติสภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อ พ. ศ.2542 และไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

(4). ศาลปกครองสภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี การพิจารณาคดีปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2542 และมีการแก้ไข 2 ครั้ง เมื่อ พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2547

(5). ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อ พ.ศ. 2542 และไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

(6). คณะกรรมการการเลือกตั้ง

สภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อ พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เมื่อ พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เมื่อ พ.ศ. 2541 ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวม 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2542 เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่าบทบัญญัติ มาตรา 23 ซึ่งเกี่ยวกับการตัดสิทธิเลือกตั้งของประชาชน ขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2543 เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาเห็นว่า ยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการเมื่อมีเหตุไม่สุจริต หรือไม่เที่ยงธรรมในการเลือกตั้งไว้โดยเฉพาะ ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้ดุลยพินิจตัดสินในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น การสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น การแก้ไขในครั้งนี้เป็นไปเพื่อให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยมีกระบวนการกลั่นกรองความโปร่งใสในการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีมาตรการเพื่อมิให้มีการใช้ฉ้อโกงในการเลือกตั้งเกินความจำเป็น

3.2. การตรวจสอบโดยการพิจารณารับทราบรายงานประจำปีและเรื่องอื่น ๆ ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

การดำเนินการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา การตรวจสอบโดยการพิจารณารับทราบรายงานประจำปีและเรื่องอื่น ถือว่าเป็นวิธีการตรวจสอบโดยตรงที่กฎหมายได้มอบอำนาจให้สภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎรใช้การตรวจสอบนี้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมากที่สุด กล่าวคือ เมื่อองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเสนอรายงานประจำปีหรือเรื่องอื่นๆ เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะใช้โอกาสในการซักถามถึงผลงาน ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะกับองค์กรอิสระที่มาชี้แจง โดยเฉพาะคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและศาลรัฐธรรมนูญ ถูกซักถามค่อนข้างมาก ซึ่งจากการปฏิบัติที่ผ่านมา กรรมการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ บางองค์กรมาชี้แจงด้วยตนเอง ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ส่วนองค์กรอื่นๆจะส่งหัวหน้าหน่วยธุรการขององค์กรอิสระและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานนั้นมาชี้แจง สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติหรือตั้งข้อสังเกตให้ผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่พบว่ามีข้อสงสัยในการปฏิบัติหน้าที่มาชี้แจงรายงานด้วยตนเอง พร้อมให้ความเห็นว่ากรรมการขององค์กรอิสระไม่สนใจการปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร แต่ในทางปฏิบัติพบว่าบางองค์กรยังคงเพิกเฉย และให้หัว

หน้าหน่วยธุรการหรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานแทน อย่างไรก็ตามการทำหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรทำได้เพียงขอทราบข้อมูลเพิ่มเติม ชักถามการปฏิบัติหน้าที่ ตั้งข้อสังเกต เนื่องจากกฎหมายบัญญัติให้องค์กฤษฎีกาตามรัฐธรรมนูญเสนอรายงานเพื่อให้รัฐสภาทราบ ส่วนการจะรับทราบหรือไม่ทราบ กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ว่าหากไม่เป็นที่พอใจ สภาผู้แทนราษฎรไม่รับทราบรายงานแล้วจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

ในการทำหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบองค์กฤษฎีกาตามรัฐธรรมนูญผ่านการรายงานประจำปีขององค์กฤษฎีกาตามรัฐธรรมนูญ กล่าวในรายละเอียดในแต่ละองค์กฤษฎีกา ดังนี้

(1). คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน มาพร้อมกับรายงานเฉพาะเรื่อง “คดีโครงการท่อก๊าซไทย – มาเลเซีย” เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่ไม่สามารถเข้าสู่วาระการพิจารณาได้ เนื่องจากสาระสำคัญของรายงานดำเนินการโดยขัดต่อกฎหมาย คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการในเรื่องที่มีการฟ้องร้องพิจารณาคดีต่อศาลแล้ว ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วว่าขัดต่อบทกฎหมายจึงไม่นำเข้าพิจารณาและลงมติในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 12¹⁴ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) และส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา จนถึงปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญยังไม่มีคำวินิจฉัยชี้แจงให้สภาผู้แทนราษฎร ทราบและต่อมาได้เสนอรายงานประจำปี 2543 มาภายหลังแต่ก็ไม่ได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากในรายงานฉบับดังกล่าวได้ใส่รายงานการดำเนินการเรื่องที่ขอการพิจารณาทางศาลรัฐธรรมนูญไว้ด้วย ซึ่งหลังจากนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็ไม่มีการเสนอเรื่องต่อสภาผู้แทนราษฎรอีก

(2). ศาลรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎรรับทราบรายงานประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา โดยไม่มีมติเป็นพิเศษ มีเฉพาะส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ให้ออกข้อสังเกตไว้เป็นรายบุคคล

(3). คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการพิจารณารายงานประจำปี 2543 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งได้พิจารณาในปี 2544 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งข้อสังเกตในการพิจารณาครั้งนี้ว่าให้กรรมการของทุกองค์กฤษฎีกา

¹⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2544 . บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 21 ปีที่ 3 ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ 10 กันยายน 2546 เรื่อง รับทราบรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซ ไทย – มาเลเซีย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ตามรัฐธรรมนูญมาชี้แจงด้วยตนเอง อันหมายความว่ารวมถึงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย แต่ปรากฏว่าในการพิจารณารายงานในปีต่อมา หรือรายงานเรื่องอื่น ๆ หลังจากที่มีมติแล้ว กรรมการเององค์อิสระก็ไม่ได้มาชี้แจงด้วยตนเองทุกครั้ง บางครั้งก็ส่งผู้แทนของหน่วยงานมาชี้แจงแทน ซึ่งเรื่องนี้แม้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะหน่วยงานผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร จะได้ทำหน้าที่สื่อแจ้งให้ทุกองค์อิสระทราบถึงมติดังกล่าวแล้ว ก็ไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ อีกทั้งสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่ทักท้วงแต่อย่างใด

(4). ศาลปกครอง

สภาผู้แทนราษฎรรับทราบรายงานประจำปี 2543 ของศาลปกครอง ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา โดยไม่มีมติเป็นพิเศษ มีเฉพาะส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ให้ข้อสังเกตไว้เป็นรายบุคคล สำหรับผู้ชี้แจงรายงานของศาลปกครองเป็นผู้แทนหน่วยงานเช่นเดียวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่สภาผู้แทนราษฎร ไม่ได้มีข้อสังเกตหรือท้วงติง หรือเลื่อนการพิจารณา พร้อมทั้งรับทราบรายงานตามที่ศาลปกครองเสนอให้พิจารณา

(5). ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

สภาผู้แทนราษฎรรับทราบรายงานประจำปีและรายงานอื่นๆ ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้มาชี้แจงด้วยตนเอง โดยในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ตั้งข้อสังเกตใด

(6). คณะกรรมการการเลือกตั้ง

สภาผู้แทนราษฎรรับทราบรายงานประจำปีและรายงานอื่น ๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมาชี้แจงด้วยตนเอง ในปี 2543 แต่ในปี 2544 – 2545 ได้ส่งผู้แทนมาชี้แจงส่วนในปี 2546 คณะกรรมการการเลือกตั้งมาชี้แจงด้วยตนเอง สำหรับองค์อิสระตามรัฐธรรมนูญองค์การนี้ ถูกซักถามมากเป็นพิเศษมากกว่าองค์การเนื่องจากเกี่ยวข้องการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง และมีข้อสงสัยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สรุปผลการวิเคราะห์ในการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการตรวจสอบโดยการรับทราบรายงานประจำปีและรายงานอื่นขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญได้ว่าการตรวจสอบองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญผ่านการรับทราบรายงานประจำปีและการเข้าชี้แจงขององค์การอิสระ ถือว่า สภาผู้แทนราษฎรได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบอย่างเต็มที่ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอิสระ เนื่องจากองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ บางองค์การเพียงเสนอรายงานประจำปีหรือเสนอรายงานในเรื่องอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้สภาผู้แทน

ราษฎรรับทราบเท่านั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรมิได้มีมาตรการติดตามว่าองค์กรอิสระเหล่านั้นได้ให้ความสนใจหรือปฏิบัติตามข้อสังเกตหรือข้อคิดเห็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอในการประชุมชี้แจง

3.3. การตรวจสอบในการเสนอ การใช้จ่าย และการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรอิสระ

การตรวจสอบด้านนี้ สภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ใช้อำนาจในการตรวจสอบโดยตรงแต่เป็นการตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญภายใต้การกำกับดูแลของคณะรัฐมนตรี ซึ่งในทางปฏิบัติขององค์กรอิสระต้องเสนองบประมาณผ่านสำนักงบประมาณเพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบก่อนนำเสนอต่อรัฐสภา เพื่อพิจารณา ซึ่งเป็นการพิจารณารวมกับการใช้จ่ายของรัฐบาลและพร้อมกันกับส่วนราชการอื่น ๆ ออกเป็นพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สำนักงบประมาณจึงเป็นหน่วยงานในการจัดสรรงบประมาณสำหรับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เมื่อสำนักงบประมาณเห็นว่าควรตัดลดงบประมาณบางส่วนขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามสำนักงบประมาณ จึงจะเสนอให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบบทบาทของสภาผู้แทนราษฎรตามที่กฎหมายกำหนดมีอำนาจหน้าที่เพียงตัดทอนได้เท่านั้น หรือเห็นว่าการใช้จ่ายงบประมาณด้านใดไม่เหมาะสมก็ตัดลดงบประมาณลงในการปฏิบัติที่ผ่านมา องค์กรอิสระจะตั้งข้อสังเกตไว้ในรายงานประจำปีว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁵ ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่าหากองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญต้องการงบประมาณเพิ่มเติม คณะรัฐมนตรีก็จะอนุมัติในงบกลางให้ใช้จ่ายเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

การตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรในขั้นตอนนี้ในด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทำได้ครบถ้วนก็จริง แต่หากพิจารณาในกระบวนการที่ผ่านมาการตรวจสอบของสภาผู้แทนทำหน้าที่เพียงตัดทอนงบประมาณลง เป็นผลทางอ้อมในการควบคุมให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญได้ครบถ้วนเพราะองค์กรอิสระสามารถขอของบประมาณเพิ่มเติมจากคณะรัฐมนตรีได้ โดยเฉพาะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเสนอความเห็นว่าการตัดลดงบประมาณมีผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระหลายโครงการ และเป็นผลต่อเนื่องถึงผลการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

¹⁵ ศึกษารายละเอียดในแต่ละองค์กรได้ในรายงานประจำปี ซึ่งระบุไว้ในรายการอ้างอิง

3.4 การตรวจสอบโดยกระบวนการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

การสรรหาผู้สมควรในการดำรงตำแหน่ง สภาผู้แทนราษฎรสามารถตรวจสอบตัวบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในด้านความเหมาะสมและคุณลักษณะพิเศษของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่ง ก่อนจะมีสิทธิเข้ามาดำรงตำแหน่ง เป็นการตรวจสอบ ขั้นต้น เมื่อสภาผู้แทนราษฎรสรรหาผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแล้ว หากวุฒิสภาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ไม่พิจารณาเลือกบุคคลที่สภาผู้แทนราษฎรคัดสรรไปให้ สภาผู้แทนราษฎรต้องสรรหาบุคคลใหม่ ซึ่งกระบวนการ สรรหาและเลือกผู้ดำรงตำแหน่งระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ผ่านมา มีการสรรหาตัวบุคคลให้วุฒิสภาเลือกหลายครั้ง แต่วุฒิสภาเลือกได้ไม่ครบจำนวนที่สภาผู้แทนราษฎรสรรหาให้ และยังอยู่ในกระบวนการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คนที่ 3 ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา แต่ก็ยังมีได้พิจารณาเพราะสภาผู้แทนราษฎร ชุดปัจจุบันได้หมดวาระลงก่อน

วิเคราะห์ตามกระบวนการกฎหมายสภาผู้แทนราษฎรได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้ครบถ้วน แต่กระบวนการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาโดยสภาผู้แทนราษฎร ยังไม่ได้บุคคลที่วุฒิสภาเห็นว่าเหมาะสม กระบวนการสรรหาและเลือก จึงกระทำหลายครั้ง ซึ่งการวิเคราะห์ให้ครบถ้วนต้องนำข้อมูลของวุฒิสภามาพิจารณาว่า กระบวนการสรรหาของสภาผู้แทนราษฎรมีข้อบกพร่องประการใด แต่เนื่องจากระยะเวลาจำกัด จึงวิเคราะห์ในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรได้ว่าในแง่ของการตรวจสอบบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอาจจะกระทำไม่ครบถ้วน ทำให้ต้องมีการเลือกหลายครั้ง อาจเป็นบุคคลที่วุฒิสภา ไม่เชื่อมั่นว่าเป็นผู้ที่เหมาะสม

สรุปผลวิเคราะห์

จากกระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ของสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนของกระบวนการตรากฎหมาย ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะสภาผู้แทนราษฎรสามารถแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกรอบของเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ กรอบของจริยธรรม พอดควรส่วนการตรวจสอบผ่านการพิจารณางบประมาณ การรับทราบรายงาน พบว่ายังมีข้อด้อยในแง่ของกฎหมายบัญญัติให้รับทราบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระเท่านั้น หากพบหรือมีข้อสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เหมาะสมไม่เป็นไปตามกรอบของเจตนารมณ์หรือจริยธรรมขององค์กรนั้น ก็ต้องใช้ช่องทางอื่นในการดำเนินการต่อไป สำหรับการตัดทอนงบประมาณก็ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญได้เช่นกัน เพราะยังมีช่องทางอื่นที่องค์กรอิสระสามารถดำเนินการได้ในแง่ของการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พบว่า สภาผู้แทนราษฎรต้องดำเนินการสรรหาและคัดเลือก

หลายครั้ง แต่ประเด็นนี้ผู้ศึกษาไม่สามารถสรุปสาเหตุได้ว่าเกิดจากกระบวนการสรรหามีข้อบกพร่อง หรือเกิดจากสาเหตุใดเนื่องจากระยะเวลาจำกัด ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานและข้อมูลจากวุฒิสภาพระกอบในการศึกษา

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระโดยสภาผู้แทนราษฎร มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขหรือปรับปรุง กระบวนการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรในแง่ของการตรากฎหมายในการจัดตั้งองค์กรและกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระ การรับทราบรายงานประจำปีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ การพิจารณาการใช้งบประมาณขององค์กรอิสระ รวมถึงกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล คือ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สำนักงานสภาผู้แทนราษฎร และหนังสือวิชาการอื่น ๆ โดยใช้วิธี Documentary research และการวิจัยเชิงพรรณนาในการนำเสนอข้อมูล ผลจากการศึกษา พบว่า กระบวนการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนที่เป็น การตรากฎหมายเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพที่สุด แต่ต้องอาศัย การรับทราบรายงานประจำปีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นข้อมูลประกอบในการแก้ไขกฎหมาย และข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ รวมถึงข้อมูลจากประชาชน สำหรับกระบวนการตรวจสอบโดยการรับทราบรายงานประจำปี รับทราบเรื่องอื่น ๆ และ พิจารณางบประมาณ สภาผู้แทนราษฎรแม้ใช้อำนาจตามบัญญัติของกฎหมายตรวจสอบอย่างเต็มที่ แต่ยังไม่ครอบคลุมกระบวนการตรวจสอบที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ข้อเสนอแนะ

1. กระบวนการตรวจสอบขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญโดยสภาผู้แทนราษฎรในการรับทราบรายงานประจำปีและเรื่องอื่นขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ควรมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมาชี้แจงด้วยตนเอง และมีกฎหมายบัญญัติครอบคลุมถึง กระบวนการที่จะต้องดำเนินต่อไป กรณีสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่รับทราบรายงานนั้น

2. กระบวนการตรวจสอบขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรควรให้ความสนใจต่อการออกกฎหมายเกี่ยวกับจริยธรรมขององค์กรแยกออกมาชัดเจนแต่ละองค์กร ซึ่งแต่เดิมสอดแทรกไว้ในกฎหมายในการกำหนดหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบองค์กรได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

รายการอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย, 2546. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร
กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการคลังและงบประมาณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546. ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจาก โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย. กรุงเทพมหานคร
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2544. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (เอกสารเผยแพร่)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2544 .บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 1 ครั้งที่ 8 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 23 สิงหาคม 2544 เรื่อง รายงานการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำปี 2543 .

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2545 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 2 ครั้งที่ 21 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 16 ตุลาคม 2545 เรื่อง รายงานการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำปี 2544 .

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2546 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 3 ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 10 กันยายน 2546 เรื่อง รายงานการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำปี 2545 .

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2547 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 4 ครั้งที่ 21 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 14 ตุลาคม 2547 เรื่อง รายงานการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำปี 2546 .

LIRT

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2544 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 1 ครั้งที่ 9 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 29 สิงหาคม 2544 เรื่อง รายงานการปฏิบัติงานของ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ประจำปี 2543 .

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2545 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 2 ครั้งที่ 24 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 30 ตุลาคม 2545 เรื่อง รายงานการปฏิบัติงานของ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ประจำปี 2544 .

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2546 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 3 ครั้งที่ 5 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 20 สิงหาคม 2546 เรื่อง รายงานการปฏิบัติงานของ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ประจำปี 2545 .

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2544 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 1 ครั้งที่ 16 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 26 เมษายน 2544 เรื่อง รายงานประจำปี 2543 ของ ศาลรัฐธรรมนูญ และรายงานของผู้สอบบัญชีอิสระ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2545 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 3 ครั้งที่ 21 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 24 เมษายน 2546 เรื่อง รายงานประจำปี 2544-2545 ของ ศาลรัฐธรรมนูญ และรายงานของผู้สอบบัญชีอิสระ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2544 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 1 ครั้งที่ 18 (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ 3 พฤษภาคม 2544 เรื่อง รายงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐบาล ประจำปี 2543

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2545 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 2 ครั้งที่ 17 (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ 4 เมษายน 2545 เรื่อง รายงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐบาล ประจำปี 2544

LIRT

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2546 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 3 ครั้งที่ 19 (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ 10 เมษายน 2546 เรื่อง รายงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประจำปี 2545

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2547 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 4 ครั้งที่ 22 (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ 22 เมษายน 2547 เรื่อง รายงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประจำปี 2546

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2544 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 1 ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ 5 เมษายน 2544 เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี 2543

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2545 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 2 ครั้งที่ 20 (สมัยสามัญทั่วไป) วันที่ 25 เมษายน 2545 เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี 2544

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2546 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 3 ครั้งที่ 5 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 20 สิงหาคม 2546 เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี 2545

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2547 บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 21 ปีที่ 4 ครั้งที่ 13 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันที่ 16 กันยายน 2547 เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี 2546

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2546. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พ.เพชร จำกัด.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2541. รายงานประจำปี ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2541. กรุงเทพมหานคร
: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2543. รายงานประจำปี ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร
: หจก.พี.เอ็น การพิมพ์.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2544. รายงานประจำปี พ.ศ.2543 ศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร
: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2546. รายงานประจำปี พ.ศ.2544-2545 ศาลรัฐธรรมนูญ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2547. รายงานประจำปี พ.ศ.2546 ศาลรัฐธรรมนูญ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง, 2543. รายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครองและ
สำนักงานศาลปกครอง ประจำปี 2543. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง, 2544. รายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครองและ
สำนักงานศาลปกครอง ประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง, 2545. รายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครองและ
สำนักงานศาลปกครอง ประจำปี 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, 2543. รายงานประจำปี 2543 ผู้ตรวจการแผ่นดินของ
รัฐสภา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, สารความรู้เกี่ยวกับ บทบาท อำนาจและหน้าที่ของ
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา.

LIRT

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, 2544. รายงานประจำปี 2544 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, 2545. รายงานประจำปี 2545 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, 2547. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : บริษัททิดิจคอม พลัส จำกัด.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2542. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกต ประจำปี 2542 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2544. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2543. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2545. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกต ประจำปี 2544 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2545. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2546. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกต ประจำปี 2546 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547. กฎหมายที่เกี่ยวข้องและประกาศ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2543. รายงานประจำปี 2541 คณะกรรมการการเลือกตั้ง. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์เด็อนตุลา จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2543. รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปี 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2544. รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปี 2543. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2545. รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2546. รายงานผลการปฏิบัติงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปี 2545. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2547. รายงานผลการปฏิบัติงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปี 2546. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2541. รายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2540. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

LIRT

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2542. รายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2541. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาราชมนตรี.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2543. รายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาการตรวจสอบ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2544. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2543. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2546. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์, 2545. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์, 2547. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

LIART

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กองการประชุม, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกฎหมาย 2543 พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542

บรรณานุกรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2546. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พ.เพรส จำกัด.

สำนักงานศาลปกครอง, 2547. คู่มือการใช้สายด่วนศาลปกครอง 1355. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานข้อมูลข่าวสาร กองการประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลปกครอง.

สำนักงานศาลปกครอง, 2544. สารานุกรมเกี่ยวกับศาลปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท คัมปาย อิมเมจจิ่ง จำกัด.

สำนักงานศาลปกครอง, กองการประชาสัมพันธ์, 2547. ข้อควรรู้ก่อนไปศาลปกครอง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, สารานุกรมเกี่ยวกับ บทบาท อำนาจและหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, 2544. ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน ตอนผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์, 2545. ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2544 ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ.2542 ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2544 ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

LIART

ภาคผนวก

ผนวก ก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

1. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งกับกรรมการอื่นอีกสิบคน พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา มีวาระดำรงตำแหน่ง 6 ปีและดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (รัฐธรรมนูญมาตรา 199)

2. การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง

2.1 ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด

2.2 นายกสภาทนายความ อธิการบดีหรือผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลแห่งละหนึ่งคนซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ 5 คน ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนตามมาตรา 24 แห่งละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ 10 คน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคนซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ 5 คน ผู้แทนสื่อมวลชนในกิจการหนังสือพิมพ์วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเลือกกันเองกิจการละหนึ่งคนรวมเป็น 3 คน และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นเลขานุการ

2.2. ให้คณะกรรมการสรรหา จัดทำบัญชีรายชื่อที่เหมาะสม จำนวน 22 คน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทั้งหญิงและชายเสนอต่อประธานวุฒิสภา มติการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

2.3. ที่ประชุมวุฒิสภามีมติคัดเลือกกระทำโดยการลงคะแนนลับ ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาตามลำดับเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ

3. อำนาจหน้าที่ (รัฐธรรมนูญมาตรา 200)

(1) ตรวจสอบรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

LIART

- (2) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (3) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
- (4) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการองค์การเอกชนและองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
- (5) ทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา
- (6) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ผนวก ข

ศาลรัฐธรรมนูญ

ประวัติความเป็นมา ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน ได้รับพระบรมราชโองโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2541 และจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อ 4 มิถุนายน 2541

1. องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 255) วาระในการดำรงตำแหน่ง 9 ปี นับตั้งแต่วันที่ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว

2. การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง

2.1. ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน 5 คน

2.2. ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน 2 คน

2.3. ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ จำนวน 4 คน ซึ่งคัดเลือกโดยคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ประธานศาลฎีกา คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าทุกแห่งคัดเลือกกันเองให้เหลือ 4 คน คณบดีคณะรัฐศาสตร์หรือเทียบเท่าทุกแห่งคัดเลือกกันเองให้เหลือ 4 คน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎร พรรคละ 1 คน คัดเลือกกันเองให้เหลือ 4 คน) เสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ยินยอมให้เสนอชื่อในสาขานิติศาสตร์ 10 คน สาขารัฐศาสตร์ 6 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีเหตุต้องมีการเลือกบุคคลดำรงตำแหน่ง มติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของกรรมการทั้งหมด

2.4. ที่ประชุมวุฒิสภาจะลงคะแนนโดยวิธีลงคะแนนลับ และกำหนดให้ผู้ใดคะแนนมากกว่าครึ่งหนึ่งและได้รับคะแนนสูงสุด เรียงลำดับตามจำนวนที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ

3. อำนาจหน้าที่ (สรุปจากรายงานประจำปี 2541- 46)

(1). พิจารณาวินิจฉัยว่า มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540

หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2). พิจารณาวินิจฉัยว่าบุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการโดยใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(3). พิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดสิ้นสุดลงตามมาตรา 118 หรือมาตรา 133 หรือมาตรา 96

(4). พิจารณาอุทธรณ์ของสมาชิกพรรคการเมืองที่ร้องขอให้วินิจฉัยเพราะเหตุว่าพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกนั้น มีมติให้ตนพ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ (มาตรา 118)

(5). พิจารณาวินิจฉัยว่ากรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 137 หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 139

(6). พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอใหม่ มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้

(7). พิจารณาวินิจฉัยว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายของสภาผู้แทนราษฎรหรือของคณะกรรมการธิการ การเสนอ การแปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือ กรรมการ มีส่วนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย (มาตรา 180)

(8). พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (มาตรา 198)

(9). พิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามมาตรา 216

(10). พิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดที่รัฐมนตรีเสนอ ไม่เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง

(11). พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา 94 ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

(12). พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างข้อบังคับประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาหรือรัฐสภา แล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (มาตรา 263)

(13). พิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งจะใช้บังคับแก่คดีใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา 264)

(14). พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา 266)

(15). พิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(16). อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ

(17). อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541

- พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด คำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมือง

- พิจารณาสั่งให้ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง ออกจากตำแหน่ง

- พิจารณาสั่งให้ระงับการกระทำอันฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือให้จัดการแก้ไขการกระทำดังกล่าว

- พิจารณาสั่งยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541

ผนวก ค

คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประวัติความเป็นมา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (เดิม) ทำหน้าที่ เป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขึ้น และต้องกระทำภายในสองปีนับตั้งแต่ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เมื่อ 11 ตุลาคม 2540 ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อ 25 เมษายน 2542

1. องค์ประกอบของคณะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(มาตรา 321 วรรค 1) ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีก 8 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา มีวาระดำรงตำแหน่ง 9 ปีและดำรงตำแหน่งได้วาระเดียว ทั้งนี้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญมาตรา 256

2. การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง

2.1. คณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเลือกกันเองให้เหลือ 7 คน ผู้แทนพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร พรรคละ 1 คนเลือกให้เหลือ 5 คน

2.2. ประธานวุฒิสภาวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

3. อำนาจหน้าที่ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 301

3.1. ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภา

LIART

3.2. ใต้วงขอเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเข้าใจไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามระบุนไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 308 ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น

3.3. ใต้วงและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

3.4. ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 291 (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ) และมาตรา 296 (ผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 291 ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริง ในการเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ต้องยื่นบัญชีอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับตั้งแต่พ้นตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี ในส่วนประธานและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องมีการประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน สำหรับผู้ใดไม่ยื่นบัญชีตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือบัญชีแสดงรายการอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับตั้งแต่วันกำหนดให้ยื่นบัญชี และเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา 5 ปี) ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้

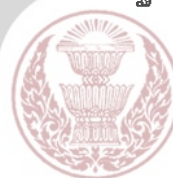
3.5. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทุกปี และนำรายงานนั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

3.6. ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(1). ใต้วงเพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่ง การใต้วงเพื่อดำเนินคดีอาญาหรือกรณีร่ำรวยผิดปกติกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมถึงการรับเรื่องที่พนักงานสอบสวนส่งให้ตามมาตรา 89 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(2). ใต้วงเพื่อดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

LIART

(3). สอบสวนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542

(4). ฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.2542

(5). กำหนดประเภทของนิติบุคคลที่จะจัดการหุ้นและแบบสัญญาจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ.2543

4. การถอดถอนจากตำแหน่ง

4.1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานวุฒิสภาว่ากรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดคนใดขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย มีพฤติกรรมเสื่อมเสียต่อการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง มติของวุฒิสภาให้พ้นจากตำแหน่งต้องไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของสมาชิกที่มีอยู่ (มาตรา 299)

4.2. สมาชิกผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือทั้งสองสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนเท่าที่มีอยู่ทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ร่ำรวยผิดปกติ กระทำผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งต้องยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภา แล้วส่งคำร้องต่อไปยังศาลฎีกา และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามที่ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้จนกว่าจะมีคำพิพากษายกคำร้องดังกล่าว (มาตรา 300)

ผนวก ง

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ประวัติความเป็นมา พระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522 กำหนดให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง มีฐานะเป็นกรม มีหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดิน ต่อมารัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นองค์กฤษฎีกาแยกจากฝ่ายบริหาร และกำหนดให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ขึ้น (11 พฤศจิกายน 2542) และยกเลิกพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2522 โดยกำหนดให้มีประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและกรรมการ และมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินขึ้นตรงต่อประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

1. องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีก 9 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา มีวาระ 6 ปีและให้ดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระ โดยมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง หรือด้านอื่น

2. การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 กำหนดไว้

2.1. ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเลือกกันเองให้เหลือ 7 คน ผู้แทนพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร พรรคละ 1 คนเลือกให้เหลือ 5 คน

2.2. ให้คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 6 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 เป็นจำนวนสองเท่าของแต่ละประเภทเสนอต่อประธานวุฒิสภาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องมีการเลือกบุคคลดำรง

ตำแหน่งดังกล่าว มติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

2.3. ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อโดยลงคะแนนลับ ผู้เสนอชื่อแต่ละประเภทซึ่งได้รับคะแนน

2.4. สูงสุดและคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ กรณีได้รับคะแนนเท่ากันให้ประธานวุฒิสภามีสิทธิเลือก

3. อำนาจหน้าที่ รัฐธรรมนูญ มาตรา 312 กำหนดให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นไปตาม อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้.-

- (1). วางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน และต้องเสนอต่อรัฐสภารับทราบ
- (2). กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน
- (3). กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในเรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง
- (4). ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ เสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน
- (5). กำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดวินัยทางงบประมาณและการคลังในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุด
- (6). พิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (7). ให้คำปรึกษาแก่ประธานรัฐสภาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน
- (8). ให้คำแนะนำแก่ฝ่ายบริหารในการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมเงินของรัฐ เมื่อได้รับคำร้องขอจากคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือเมื่อคณะกรรมการเห็นสมควร
- (9). ออกระเบียบหรือประกาศกำหนดมาตรฐานหรือมาตรการเกี่ยวกับระบบและการควบคุมการตรวจสอบการบริหารงบประมาณสำหรับหน่วยรับตรวจ
- (10). เสนอแนะหน่วยรับตรวจแก้ไขข้อบกพร่องหรือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีและเสนอแนะในประการอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ตลอดจนติดตามการดำเนินการแก้ไขและการปฏิบัติตามคำแนะนำ
- (11). ให้คำแนะนำแก่ผู้ว่าการในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 ในการกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการจัดทำงบประมาณของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้คำแนะนำในการทำราย

งานผลการปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลการปฏิบัติระหว่างปีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา 48 และ 49

(12). ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดจ้างและการกำหนดค่าจ้างที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือสำนักงานเอกชนในการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา 51

(13). ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์กำหนดค่าตรวจสอบบัญชีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(14). วางระเบียบเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินรายได้ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(15). แต่งตั้งกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง

(16). แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(17). พิจารณาคำร้องของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่ขอให้ตรวจสอบหน่วยรับตรวจเป็นกรณีเฉพาะรายและกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกหน่วยรับตรวจ

(18). ออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542

4. การถอดถอนออกจากตำแหน่ง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุที่กรรมการนั้นมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงหรือบกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ผนวก จ

ศาลปกครอง

ประวัติความเป็นมา ศาลปกครองเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และได้จัดตั้งศาลปกครองขึ้นเป็นศาลอีกระบบหนึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 โดยการพิจารณาคดีของศาลปกครองเกี่ยวข้องกับการออกกฎหรือคำสั่งทางปกครอง การกระทำละเมิดในทางปกครอง หรือการทำสัญญาทางปกครอง อันเป็นเรื่องระหว่างรัฐกับเอกชนซึ่งมีฐานะไม่เท่าเทียมกัน ระบบการพิจารณาและพิพากษาคดีจึงมีกระบวนการเป็นพิเศษต่างจากคดีแพ่งและคดีอาญา ศาลปกครองแบ่งออกเป็นสองชั้น คือ ศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองชั้นต้น ประกอบด้วย ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองส่วนภูมิภาคมีสำนักงานศาลปกครองเป็นหน่วยธุรการ

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ปัจจุบันมี 15 คน จากเดิม 17 คน และได้รับพระราชให้เข้าถวายสัตย์ปฏิญาณ เมื่อ 19 มิถุนายน 2543

1. องค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

1. ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานกรรมการ
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครองและได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองด้วยกันเอง (ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด 6 คน ศาลชั้นต้น 3 คน)
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา 2 คนและจากคณะรัฐมนตรีอีก 1 คน

2. การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ดังนี้

2.1. รัฐธรรมนูญ มาตรา 277 และ 278 มาตรา 277 การแต่งตั้งและการให้ตุลาการในศาลปกครองพ้นจากตำแหน่งต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายบัญญัติก่อนแล้วจึงนำความกราบบังคมทูล

ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารราชการแผ่นดินอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการในศาล

ปกครองสูงสุดได้ การแต่งตั้งให้บุคคลดังกล่าวเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้แต่งตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด และต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติและได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ก่อนแล้วจึงนำความขึ้นกราบบังคมทูล

LIRT

มาตรา 278 การแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดนั้น เมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองและวุฒิสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

2.2. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 15 ให้คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติ ตามมาตรา 13 และมีความเหมาะสมที่จะแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วให้เสนอรายชื่อต่อนายกรัฐมนตรี และ ให้นายกรัฐมนตรีนำรายชื่อดังกล่าวเสนอความเห็นชอบต่อวุฒิสภา ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำ ความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง

ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคนหนึ่งเป็นประธานศาล ปกครองสูงสุด แล้วเสนอชื่อต่อนายกรัฐมนตรี และ ให้นายกรัฐมนตรีนำรายชื่อดังกล่าวเสนอ ความเห็นชอบต่อวุฒิสภาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง

มาตรา 97

(1) การแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดในครั้งแรก ให้มีคณะกรรมการคัดเลือก ตุลาการในศาลปกครอง ประกอบด้วย ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา 2 คน (ได้รับ เลือกจากที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการกฤษฎีกา) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา 2 คน (ดำรงตำแหน่งไม่ ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาและได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา) ผู้แทนคณะกรรมการ ข้าราชการอัยการ 1 คน ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 1 คน ผู้แทนคณะกรรมการ สภานายความ 1 คน ผู้แทนคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่ง เลือกกันเองให้เหลือ 2 คน ผู้แทนคณะ รัฐศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน

(2) การคัดเลือกโดยการประกาศรับสมัครบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วน และคณะ กรรมการคัดเลือกเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก เมื่อคัดเลือกแล้วรายงานผลต่อนายก ฎมนตรี เพื่อขอความเห็นชอบจากวุฒิสภา

3. อำนาจหน้าที่

3.1 บทบัญญัติตามมาตรา 276 ให้ศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่

ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา

หรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

3.2 บทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 กำหนดรายละเอียดของอำนาจหน้าที่ โดยแยกออกเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองชั้นต้น และศาลปกครองสูงสุด (รวบรวมจากรายงานประจำปี 2543) ดังนี้

3.2.1. อำนาจหน้าที่ของศาลปกครองชั้นต้น

(1). คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากการกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริตหรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างชั้นตอนโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(2). คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(3). คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(4). คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(5). คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาล เพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด

(6). คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

3.2.1. อำนาจหน้าที่ของศาลปกครองสูงสุด

(1). คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

(2). คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด

(3). คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกาหรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(4). คดีที่กฎหมายกำหนดไว้เฉพาะให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด

3.2.2. เรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง มี 3 ประเภท ดังนี้

(1). เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(2). เรื่องการดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.)

(3). คดีที่อยู่อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชั้นฎีกาพิเศษอื่น

4. การถอดถอนออกจากตำแหน่ง

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง มาตรา 23 กำหนดให้ตุลาการศาลปกครองออกจากตำแหน่ง เมื่อที่ประชุมคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) พิจารณาว่าไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่

ผนวก จ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ประวัติความเป็นมา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้จัดตั้งคณะทำงานเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2542 เพื่อรองรับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ.2542 ซึ่งประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ 14 กันยายน 2542 และกำหนดให้ ในระหว่าง ยังไม่มีการจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่แทนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ต่อมาได้มีการสรรหาและคัดเลือก บุคคลดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและได้รับพระราชโปรดเกล้า ฯ คนแรก เมื่อ 1 เมษายน 2543 จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อ 12 เมษายน 2543

1. องค์ประกอบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ประกอบด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจำนวนไม่เกิน 3 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรง แต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนำถึงของประชาชน มีความรอบรู้และ ประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิชาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของ สาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีวาระ 6 ปี และให้ดำรงตำแหน่งเพียง วาระเดียว

2. การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ.2542 มาตรา 6 ดังนี้

2.1. ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา จำนวน 31 คนประกอบด้วย

(1). ผู้แทนของพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีสมาชิกอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 19 คน ซึ่งต้องเลือกให้มีจำนวนใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(2). อธิการบดีจากมหาวิทยาลัยของรัฐ เลือกกันเองให้เหลือ 4 คน ผู้แทนสำนักงาน อัยการสูงสุด 4 คน ผู้แทนศาลฎีกา 4 คน

2.2. ให้คณะกรรมการสรรหา พิจารณาคัดเลือกบุคคลเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจำนวน 3 เท่า ของจำนวนผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ภายใน 30 วัน นับจากได้รับแต่งตั้ง

LIART

2.3. ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติเลือกผู้ที่ได้รับเสนอชื่อให้เหลือจำนวน 2 ใน 3 ทำโดยลงคะแนนลับ ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดและมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ ตามลำดับเป็นผู้ได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎร

2.4. ที่ประชุมวุฒิสภา ลงมติเลือกผู้เสนอชื่อจากสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่เกิน 3 คน และทำโดยลงคะแนนลับ ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดและมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ ตามลำดับเป็นผู้ได้รับเลือก

3. อำนาจหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ.2542 กำหนดอำนาจหน้าที่

3.1. พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนกรณี

(1). การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือ ปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น

(2). การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

(3). กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

3.2. จัดทำรายงานพร้อมเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา

(1). รายงานเฉพาะเรื่อง

(2). รายงานประจำปี ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

3.3. กรณีที่เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับใดของ ข้าราชการพนักงานลูกจ้าง หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครองแล้วแต่กรณี

3.4. เสนอแนะต่อหน่วยราชการ หน่วยของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการให้มีการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือ มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าวต่อไป ในกรณีที่เกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี ให้รายงานดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

LIRT

3.5.แจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนและผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ พนักงาน หรือ ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ เมื่อเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดทางอาญาหรือมีมูลความผิดทางวินัย และให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนและ ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบทุก 3 เดือน

3.6.ขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ส่งหนังสือ ที่แจ้งข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยาน หลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา และสามารถให้หัวหน้างานดังกล่าว เจ้าหน้าที่ ของรัฐ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งขอให้ศาลส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา นอกจากนี้ยังสามารถ ตรวจสอบสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการร้องเรียน

3.7.ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

4. การถอดถอนออกจากตำแหน่ง

การพิจารณาถอดถอนเมื่อเห็นว่ากระทำผิดต่อหน้าที่ หรือวุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ผนวก ข

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประวัติความเป็นมา ประธานกรรมการและกรรมการเลือกตั้ง ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2540 และได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้เป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด เมื่อ 10 มิถุนายน 2541 โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้ง พ.ศ.2541 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อ 9 มิถุนายน 2541

1. **องค์ประกอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง** คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน กรรมการอื่นอีก 4 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (มาตรา 136) มีวาระ 7 ปีและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

2. การสรรหาและการคัดเลือกบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง

2.1. คณะกรรมการสรรหาจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเลือกกันเองให้เหลือ 4 คน ผู้แทนพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรพรรคละ 1 คน เลือกกันเองให้เหลือ 4 คนสรรหาผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 137 จำนวน 5 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา มติในการเสนอชื่อต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

2.2. ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 5 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา

2.3. การเสนอชื่อให้กระทำภายใน 30 วันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง กรณีคณะกรรมการสรรหาไม่อาจเสนอชื่อได้ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อจนครบจำนวนภายใน 15 วันนับแต่วันครบกำหนดต้องเสนอชื่อ

2.4. ที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติเลือกและต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด จำนวน 5 คนและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่เป็นวุฒิสภา

2.5. กรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับเลือกประชุมเลือกกันเองให้เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่ง

LIART

3. อำนาจหน้าที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้ง พ.ศ.2541 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

3.1. เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

3.2. ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นโดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการและเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

3.3. มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

3.4. สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

3.5. สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

3.6. ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

3.7. ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

3.8. เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวนสอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

LIRT

3.9. แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือ ผู้แทนองค์การเอกชนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

3.10. คณะกรรมการต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลันเมื่อมีกรณี

(1). ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตหนึ่ง คัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(2). ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดได้กระทำการใดๆโดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(3). ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการออกเสียงประชามติมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งคัดค้านว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

4. การถอดถอนออกจากตำแหน่ง

วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางบุษกร กสิกร
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ 2
เกิดสถานที่เกิด 24 ตุลาคม พ.ศ. 2500 โรงพยาบาลหญิง กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต (ม. รามคำแหง) พ.ศ. 2524

ประวัติการรับราชการ

กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง
2526 – 2530 นิติกร กองคดีภาษีอากร
สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
2530 – 2536 นิติกร กองการประชุม
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
2535 – 2536 นิติกร กองการประชุม
2536 – 2539 เลขานุการผู้ช่วยเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร
2539 – 2542 นิติกร กองการประชุม
2542 – 2545 หัวหน้าฝ่ายญัตติ กองการประชุม
2545 – ปัจจุบัน ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
พระราชบัญญัติและญัตติ 2

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
พระราชบัญญัติและญัตติ 2
สำนักงานการประชุม
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

